

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v škofijsk.
poslopju (Bischofhof.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Slomšekov spomenik.

Kar smo Slovenci dolgo želeli, kar smo že teško pričakovali, to se je po 12letnem odlaganju srečno izvršilo. Slomšek, ta apostolski pastir, buditelj, pesnik in pisatelj slovenski, ima svoj dostojen spomenik. Hvaležnost slovenskih rojakov mu ga je po blagodušnih darilih omislila, spretna dlan slovenskih umetnikov izvrstno izdelala, vstrajna skrbljivost v ta namen odbranih mož srečno postavila. V cerkvi, katero je rajni Slomšek do časti stolne cerkve povzdignil, v presbiteriju na odličnem mestu stoji glavni spomenik Slomšekov, — 24. junija ob 10. uri predpoldnem bil je svečano razkrit. Veselje vseh navzočih čestilcev Slomšekovih bilo je veliko, ki pa gotovo odmeva v sreih vseh dobrih Slovencev!

V mariborskeje čitalnici je zvečer ob 8. uri imela biti „Beseda“ in slavni naš rojak g. dr. Bleiweis bil je prošen govoriti slavnostni govor. Toda, kakor dopis iz Maribora kaže, narodna svečanost bila je prepovedana, in g. dr. Bleiweiss zarad boleznj na očesih ni mogel priti. Blagi mož je pa vendar hotel nekaj pripomagati in je poslal pismo, ki bi se bilo moralo čitati zbranim gospodom. Ker se tudi to ni moglo zgoditi, zato ga tukaj objavimo:

„Ker mi ni mogoče, kakor bi bil rad, osobno pričujočemu biti pri svečanosti, ki je odkrila spomenik možu, katerega mati Slovenija šteje med najljubše sinove svoje, sv. Cerkev naša pa kot vladiko vsega po volji Božji, zato naj mi velečastita skupščina dovoli, da vsaj par vrstic pismeno položim na podnožje krasnega spomenika, posvečenega neumrlemu našemu Slomščeku, premilemu svojemu prijatelju skozi 20 let! Mož, ki je delal toliko in dovršil toliko na slovstvenem polju za blagor naroda svojega, kakor Slomšek naš, živel je za vse večne čase: njega ime s zlatimi pismenkami zapisano stoji v zgodovini slovenski! Po delih svojih in spisih svojih postavil si je sam spominek „monumentum aere et saxo perennius“ (spomenik močnejši od rude in skale). Da pa vendar tudi potomcem našim se ohrani podoba možá, čegar srce je tako živo bilo za narod naš, to je čin sl. odbora, za kojega gré mu iskrena zahvala vsega slovanskega svetá. Čast in hvala pa gré tudi mojstru Zajcu, da je umetni njegovi roki obveljalo, postaviti nam ljubljence našega pred oči takó, kakor je v življenji bil, in s tem se izpolnila ne le nas vseh želja, temuč tudi želja sama nepozabljivega vladike, ki z nebeških višin na nas gleda. Če me vprašate: kakó to, da izpolnila se je želja Slomšekova sama, dajem Vam na to odgovor iz pisma, ki mi ga je rajni vladika pisal

5. junija 1853. leta. Takrat sem izdajal „Koledárček slov.“, ki sem ga kinčal s podobami najizvrstnejših pisateljev naših. Naravno je bilo, da sem tudi Slomška prosil, naj mi blagovoli za „Koledárček“ leta 1854. poslati podobo svojo. Na to mi je odgovoril tako: „Čeravno se dolžnega čutim, po svoji slabi moči podpirati vse, kar je dobro in koristno, in tudi mene smete šteti med tople prijatelje „Koledárčka“, vendar mislim, da gre drugim možém prednost pred menoj, da jih v podobah predstavite slovenskemu svetu. Zraven tega pa je še neka druga okoliščina, da ne morem izpolniti predrage mi Vaše želje, in ta je, da nimam nobenega prav do brega portréta svoje osebe, zakaj tisti od leta 1847. ni dober in bi ne ugajal ne Vašim ne mojim prijateljem, ker bila bi podoba, na kateri bi bil edini moj podpis, kakor Nemeč pravi, „getroffen“. Vsak bi rekel: tako ne izgleda naš Slomšek! Potrpite tedaj z menoj, da pridem do tega, da Vam morem poslati „ein wohlgetroffenes Portrait“. Ta beseda, predragi moj gospod Janez, pride iz srca.“

Danes, gospôda moja, se nam je odkrila izvrstna podoba ljubljenca našega, a žalibog, ne več živega, ampak — mrtvega, in edino to nam je v tej britkosti tolažba, da 24. junija letošnjega leta se izpolnuje želja njegova od 5. junija leta 1853. Da, da! res — ves kakor je bil, tako ga gledamo v spomeniku. Na srcé ima položeno svojo desno roko, kazajé s tem, da v svojem srcu je nosil narod svoj ves čas svojega življenja! Dovolite mi, čestiti rodoljubi, da še par vrstic iz pisem njegovih Vam podam za slovó na pot. Čujmo njegove besede, ki nam naj še dandanes bodo vodilo! „Odvračajmo narod naš — mi je pisal — da ne nemškuje, da domače nehvaležno ne zaničuje in le ptuje ljubi“. „Bog daj Slovencem pravo slogo, le ona nam zagotavlja boljo prihodnost!“ „Ostanimo verni katoličani, zvesti Avstrijani in pa trdni Slovani: to trojno naj bode naše; vse drugo nam bo navrženo!“ V zadnjem svojem pismu od 1. avgusta 1862, tedaj 7 tednov pred smrtjo, me je preblagi knezoškof vabil na obletnico Mariborske čitalnice, pa mi med drugim pisal:

„Vi, prijatelj, ne veste, kake nadloge pri nas imamo, vendar zaupam, da nas ne bodo potlačili: „post tenebras spero lucem“ (po tminah zaupam zagledati luč). Ni nam še napočila danica mila, ali napočila nam bode, ako se zvesto držimo Slomškovih zlatih besed. Zato slava, trikratna slava Slomšku!“ Dr. Janez Bleiweis.

Gospodarske stvari.

Presilna moča na zemljiščih koliko škoduje in kako odpomoči.

M. Marsikdo ima lepo ravno polje v prav primerni legi, travnik sposoben, da bi na njem

najlepša trava rastle, in vendar na prvem ne pridelata toliko in tako lepega žita kakor bi lahko, na drugem nakosi le nekaj kislega sena, če gre dobro, sicer pa le nekaj slabe trstičaste nastelje. Če po vzrokih tako slabe rodovitnosti, tako male dobrote krmine prašamo, našli bomo, da je tem napakam najbolj kriva neka preobilna moča zemljišča, ki se posebno v spodnjih plasteh zemlje leto in dan nabira, tam zastaja in tako obdelavo zemlje obtežuje in rast vseh sadežev in boljših travnih plemen ovira. Škode, ki jih prevelika moča v zemlji seboj prinaša, so sicer občno znane. Tako zemljišče je bolj težavno obdelati, obdelava stoji večje troške, sadeži na njem slabejše rastejo, se kasneje v zemljo spravijo in tedaj tudi kasneje dozori, slane in mraz jim skoraj leto na leto z gotovim poginom ali vsaj občutljivo poškodbo bolj pogosto preti ko na drugih bolj suhatnih krajih, vsi sadeži so na takih zemljiščih raznim rastlinskimi boleznimi dosti bolj podvženi (riji, krompirjevi bolezni). zrak ne more tako blagodejno na zemljo vplivati in prst razkrojivati, gnoj se v taki zemlji bolj počasno razjeda in razkrojiva, tudi je sploh njegova moč dosti slabejša v mokrotni zemlji, umetnih gnojil je skoraj nemogoče na takih zemljiščih rabiti (guano, koščeno moko, kalijeve soli itd.) zato, ker je njih uspeh skoraj negotov in njih učinek ali nič ali vsaj slab, le plevelne trave bujno poganjajo in se razširjajo in to velja o njivah in travnikih. Pridelke povečati na premočnatih zemljiščih je skoraj nemogoče drugače, kakor da se voda ali prevelika moča iz zemlje odpravi, zemljišče sploh posuši, močno pognoji in skrbno obdela. Le tako se more na takem zemljišču vsaj do nekoliko zaželjenega vspeha priti. Sicer se ne da tajiti, da škode, napake in opovire prevelike moče ne stopajo povsodi in vsakokrat v enaki meri in enako očitno na den. V toplejšem podnebju, v solnčnih legah, v toplih letinah, v rahli in lahki zemlji so manj občutljive, kakor pa pod ostrim, mrzlim nebom, v meglenih osojah, v hladnih, vlažnih letinah, in v težki, mazavni zemlji. Haski, kateri iz odstranjene prevelike moče z zemljišča izvirajo, so iz naštetih škod, napak in opovir jasni. Zemlja postane pristopnejša, se more o pravem času in z manjšim potroškom delavne moči in denarja obdelati, postane bolj rahla, da more zrak lahkajše na njo delovati, včinek gnojenja je zagotovljen, nadležen plevel spremine, korenine rastlin bolj globoko v zemljo vdirajo, rastline same se bolj hitro in veselo razvijajo, in pridelki pridobivajo na dobroti in množini. Z kratko besedo z posušenjem zemljišča se doseže z manjšim delom in troškom več in gotovejši pridelek. Nastane toraj prašanje, kako je mogoče preobilno močo iz zemljišča odpraviti. Da se prevelika moča odpravi, je pred vsem potrebno, da se spozna, odkod prevelika moča prihaja in izvira. Ti vzroki pa morejo prav različni biti. Voda, ki preveliko močo v zemljišču napravlja, pada ali v podobi dežja in snega, sploh v podobi

vseh različnih padavin na istem zemljišču, katero premaka, in ker jo zemlja v spodnjih plasteh neprepušča, ali ker zemljišče sploh nima nobenega spada, na njem zastaja in ga močvirnatega dela. Ali pa je moča padla na drugem kraju in potem, in sicer vrh zemlje pvsled nje nagnjenosti ali pod zemljo vsled lege osameznih zemljiščnih plasti, na rečeno zemljišče pritekla, katero premaka. Včasih vdira tudi z više ležečih vodnih tokov, rek, potokov, jezer, ribnikov na spodaj ležeča zemljišča. Večkrat je več takih vzrokov, ki ima rečene nasledke. Sem ter tje so le posamezna mesta na zemljišču, ki močijo, tako imenovane močave, ker na njih vsled lege zemljiščnih plasti vreli na dan stopajo. Včasih niso samo posamezna zemljišča, ampak celi razširjeni kraji, po sto in tisoč oralov, tej napaki podvrženi. Mnogokrat so tudi povodnji rek in potokov ob času, ko se sneg taji, ali o hudem deževju krivi stalne žamoke tega ali onega zemljišča, ker se voda črez nizko pobrežje potokov ali rek razlije, v nižave steka in ker nima iz njih nobenega odtoka, tam zastaja in tako mlake in mlakuže dela, dokler je topli žarki poletnega solnea ne razpuhté v zrak. Tam pa, kjer je pravo pristno močvirje, voda ali leto in dan ali vsaj v gotovih letnih časih vedno po vrhu zemljišča stoji; kjer pa je samo zamoka, je le površina zemljišča vlažna, površje stoječe zemljišne vode pa je še le v večji globočini t. j. vse, kar je prostora med prstjo, kamenjem in drugimi zemelnimi deli, je zalito z vodo. Površje te zemljiščne stoječe vode je o raznih letnih časih tudi različno, ker se ali vzdiguje ali ponižuje. Razun vzroka se mora tudi stopnja zamoke poizvedeti in preiskati, da se za stalno tej zemeljni napaki odpomagati more.

(Dalje prihodnjč.)

Gušave ali brahoraste zeljne sadike, odkod ta bolezen in kako pomagati.

M. Zeljne sadike postanejo mnogokrat gušave ali brahoraste, kateri izrastki se posebno na koreninah radi pojavljajo. Vzrok tej bolezni je neka zeljna muha, ktere ličinke se o teh gušah ali brahorih izležejo in redijo. Tako bolene sadike bi se ne smele posajati. Če tudi nekteri trdijo, da brahoraste sadike, če se jim ti izrastki odrežejo in njihove rastline v gosto apneno vodo pomočijo, še vedno rastejo, kar je tudi res; vendar pa je njihova rast le bolj klaverna in tedaj tudi sad bolj reven in slab. Mušji pik in griz ličink jih je že toliko oslabil, da nikdar ne pridejo več do prave moči. Tam kjer je ta bolezen pogostoma najti bi se zeljne sadike ne smele več na istih gredah rediti in iz njih presajati. Treba je nekaj let na takem zemljišču z sejanjem zeljnih sadik prenehati in ga za kaj drugega porabiti, da zeljne mube, ki so se na njem, rekel bi, že udomačile, zopet preminejo in poginejo. Pognojenje z frišnim gnojem pospešuje zarenjenje teh muh. S tem pa

ni rečeno, da bi se zemljišče za zelje ne smelo na novo gnojiti, le z hlevnim gnojem to ni dobro, ampak z katerim drugim gnojilom. Zelje hoče namreč dobro pognojeno zemljo, ono potrebuje precej gnjilca, klora, natrona in magnezije, veliko apna, žveplene in fosforove kisline, naj več pa kalija. Treba je torej gredam, na katerih se zeljne sadike izrežajo teh tvarin v obilni meri podati. Zato pa je za take grede naj boljši gnoj, človečjek, lesni pepel, malec ali gips in nekoliko koščene moke, še boljši pa kompost, ki se je iz drna ali važin in iz rečenih tvarin naredil. Taki gnoj in dobro obdelana zemlja, posebno ležanje prsti v grudah skoz zimo, in prava menjava sadežev, bode to bolezen vkratkem čé ne popolnoma zatrla vsaj na naj nižjo stopnjo pomanjšala.

Sadovni molj, njegova škoda in kako se prežene in pokonča.

M. Med najhujše sovražnike sadunosnih dreves se štejejo metulji zmrzinci, cvetni vrtavci in sadovni molji ali črvi, kateri delajo, da postane posamezen sad piškav in da pred časom z drevesa odpade. Ti škodljivci napadajo zaplotniško ali zavratno in po noči: listje, cvet in sad, in mnogokrat ves pridelek sadovnjakov ali do cela vničijo ali vsaj izdatno zmanjšajo in manj vreden naredijo. Marsiktero starejše sadunosno drevo, od kterega bi še bil obilen pridelek pričakovati, dostikrat tako poškodujejo in oslabijo, da mora mnogokrat pred časom pod sekiro. Zdaj konec junija in prve dni julija se prikaže žuželka, ki se posebno z tem naznanja, da začne sadje z dreves padati. Včasih ga skapljete 2 tretjini in sicer najlepšega sadu. Ta žuželka je sadovni molj ali prav za prav gosenica sadovnega molja, jabelčna zanjavka (*Tortrix pomonana*). Grdi metulj te gosenice ima na modro sivkastih sprednjih perotnicah mnogo tenkih poprečnih črtic, na koncu sprednjega roba je velika, črna, rudečezlata se bliščeča maroga. Ta metulj leže meseca junija in julija v napol izraščeni sad bodi si kterega koli sadovnega plemena jajca. Brž ko se goseničica izleže, zavrtja se v sad in izje najpred osrčje potem pa tudi sadovno meso žreti začne. To je največkrat povod, da začne sad z drevesa kapati, ki je brez vse vrednosti, vsaj dokler je še prav zelen. Gosenice so mesne barve in se, ko dorastejo, od začetka julija noter do meseca oktobra večidel zvečer in ponoči iz piškavega sadja po nitkah na zemljo spuščajo in zopet po drevesnem delu gori lazijo, da se tam v skorjinih razpokah in špranjah v belkasto predivo zapredejo, katero si iz skorjinih izveržekov in druge nagrizedi narejajo in je težko od skorje drevesne spoznati. Meseca aprila prihodnjega leta ali maja ali tudi še le junija gori popisani metulj izleze in začne svoje škodljivo delo z tem, da zvečer in ponoči po drevju sem ter tje roji in jajca v napol izraščeni sad zalega.

Pomoček proti temu škodljivcu je ta, da se

gosenicam zabrani na drevesno deblo laziti in se tam zaprejeti, da se gosenice večidel polové.

V ta namen se ovije okoli debela blizu 1 meter nad zemljo, pri pritlikovcih brž pod vejami, 10 centimetrov širok papirnat obroč, ki se pa le na gornjem kraju z nitko privezati sme, spodnji del pa mora biti le rahlo na deblo priložen. Gosenice se večidel med papirjem in skorjo poskrijejo, ker so tukaj pred mrazom in sovražniki varna. Le posamezne prelazijo papirni obroč in pridejo više gori na deblo. Da se tudi te polové, pomaže se papir z kakim klejem ali limom, v katerem gosenice obvisé. Da se slivni molji (*Toxotrix funebrana*) polové, se morajo papirni trakovi bolj nizko, morda $\frac{2}{3}$ metra, okoli debela oviti, ker manjše rudečkaste gosenice tako visoko na deblo ne lazijo.

Mnogokrat se po 80—100 gosenic v enem papirnem obroču polovi.

Da pa je vseh bolj občen je treba, da tudi sosedni posestniki začno te škodljivce preganjati in pokončevati.

Zbor celjskega čebelar. društva v Šmartnu v Rožni dolini je bil 16. jun. jako dobro obiskovan; vdeležilo se ga je blizu 100 posestnikov iz Šmartna in bližnjih okolice. Pri tej priliki se je želja izrekla, naj se tudi pri Novi cerkvi napravi enak podučni shod. In ta shod se bo obhajal pri Novi cerkvi. 30. jun. v nedeljo po Petrovem, ktere mu želimo enakega vdeleževanja, kakor v Šmartnu.

Sejmovi na Štajerskem. 29. jun. Gomilica; 1. jul. sv. Janž v Arveškem okr. Maribor, Tinsko, sv. Peter pri Radgoni, Spod. Polskava, Reichenburg, Trnovec, Olimje; 2. jul. št. Ilj pri Turjaku, Ptujška gora, Polensak, Velenje; 3. jul. Maribor; 4. jul. Maribor, Podplate, Ročica, Vozenica, Videm.

Sejmovi na Koroškem. 2. jul. Kapla, 8. jul. Paternijon, 15. jul. Gradišče.

Dopisi.

Iz Maribora. (Odkritje Slomšekove podobe) se je moglo samo v cerkvi tako svečano slaviti, kakor je odbor za stavljenje Slomškovega spomenika v razposlanih povabilih slovenskemu svetu bil naznanil. Stolna cerkva je obhajala ob enem god svojega patrona sv. Janeza krstitelja in je bila primerno okinčana, ravno tako tudi Slomškov spomenik; pred še zakrito podobo je bil položen lovorov venec; par trenutkov pred 10. uro prileti policaj od mariborskega župana, g. Reiser-ja, ter izroči stolnemu župniku pismo, v katerem je pridigo prepovedal. Ker pa so milostljivi knez in škof, poprej od odbora poprošeni, dovolili svečano odkritje spomenika prvega mariborskega škofa ob priliki patrocinija stolne cerkve, in ker sploh mestni župan nima pridig ne ukaže-

vati pa ne prepovedovati, so preč. g. kanonik Kosar stopili na prižnico in v nemški in slovenski besedi razložili pomen denešnje svečanosti naslanjaje se na trojni napis spomenikov (1. dem Gründer des Bischofsitzes in Marburg t. j. ustanovitelju škofijskega sedeža v Mariboru, 2. Ant. Mart. Slomšek, egregio ecclesiae episcopo, pastori optimo t. j. Ant. Slomšku, izvrstnemu škofu Cerkve, pastirju najboljšemu, in 3. Narodnemu buditelju, pisatelju in pesniku, hvaležni Slovenci) tako premišljeno, milo in prepričevalno, da smo preč. govorniku vsi čestitelji Slomšekovi res dolžni najprisrčnišo zahvalo. Ob koncu vvoda ste 2 deklici, spremljani od 38 tovaršič lepo opletenih iz sirotišča šolskih sester v Mariboru, rudeče-židano zagrinjalo odtegnile in prikazala se je začudenim vernikom krasna, bela ko sneg, marmorska $5\frac{1}{2}$ čevlja visoka podoba škofa Slomška. Pridigi je sledila infulirana meša stolnega prošta veleč. gosp. Fr. Sorčiča. Stregli so: č. gg. Flek, Hirti, Majcen in bogoslovci. Med sv. mešo so združeni pevci zapeli koralno mešo Molitorjevo, poseben utis na poslušalce je napravila pesem, katero je Slomšku v čast zložila č. s. Frančiška Grizoldova, šolska sestra pri sv. Petru; vel. čast. g. kanonik Glaser so dali prelepo pesem natisniti in med goste razdeliti. Po sv. meši bil je Te Deum; pri katerem so se pevci zopet vse hvale vredno odlikovali. Tako se je vršila svečanost v cerkvi, hvala in zahvala vsem, ki so pripomagali. Narodno svečanost v čitalnici pa nam je mestni župan skazil in ne da se nevolja popisati, ki se nas je lotila, ker nismo mogli ne občnega zbora obhajati, ne številnih gostov tako počastiti in razveseljovati, kakor smo želeli. Župan trdi, da je odbor za stavljenje Slomškovega spomenika posebno društvo, in je torej drugi občni zbor prepovedal, ker mu ta ni kot društvo naznanjen, naposled še je mariborsko čitalnico, najstarejšo na Slovenskem, razdružil in jej vsako delovanje prepovedal. Vsled tega smo morali čitalnico zapustiti in se v Šramelnovo krčmo podati. Tukaj nam je svirala najeta muzika g. Handla prekrasne komade, med njimi Slomškov marš, kompozicijo po znani Slomškovi pesmi „Preljubo veselje“; marš se je moral 3krat ponoviti. Jako razveselili so nas in z svojim krasnim petjem tolažili ljubljanski pevci, kojih nas je pod vodstvom g. Valente počastilo 10 gospodov, posebno občudovali smo čudovito lepi tenor. Sprejmite dragi bratje ljubljanski našo prisrčno zahvalo! Počastilo je Slomškovo svečanost okoli 400 gostov, cerkva je bila vsa polna, in gostilnica zvečer natlačena. Med gosti bili so sledeči, katere je poročevalec sam videl: deželna in državna poslanca g. Herman in dr. Vošnjak. Iz Gradca g. dr. Muršec, župnik Fohn, in g. Jurtela, pravdnik, v imenu slovenskih vseučiliščnikov v Gradcu; iz Celja cesarski svetovalec g. Kočevar, iz Ptuja prof. Žitek, dr. Gregorič in g. Stökl. Iz Koroškega je došlo več jako nam-

ljubih gostov: č. gg. kanonik Alijančič, dvorni kaplan in tajnik g. Lambert Einspieler, stolni pridgar g. Rup, g. Matija Majer, vsemu slovan-skemu svetu znani slavoljub, vsi iz Celovca, potem dekan Šluet iz Velikoveca, župnik Koler iz Tru-šenj. Od domače duhovščine so z svojo navzočostjo slavnost počastili č. gg. kanonik Žuža, dekani Strajnsak, Fric, Rožanc, dekanijski provizor Meško, župniki Klemenčič, Rath, Jeretin, Jaklič, Hajšek, Herg, Šrol, Kukovec, Kocuvan in č. g. Hanžič od sv. Duha z č. g. župnikom Tomažičem iz Gomilice, ka-plani Žičker, Košar, Planinšek, Fišer, Žmavec, Zma-zek, Lednik, Haubenreich. Od zunanjih Slomšekovih čestilcev pa nam je doposlanih bilo 30 telegramov, ki vsi kažejo navdušenost za spomin našega Slom-šeka. Telegrami so poslali: Slovenija na Dunaji, Karlovačka čitalnica, Gradjanstvo Karlovačko, Učiteljsko društvo Karlovačko, Črnomeljski čestilci, Slovenci varaždinski, Čitalnica v Žavcu, Ljubljans-ki bogoslovci, Kobal dekan v Bovcu. Laško: Böhheim in Frece kaplana, Žolgar in Pezdevšek učitelja, Orožen, Elsbaher, Lazič, Drobnič tržani, Kukovič kontrolor, Flis, Orožen mlaj. vseučilišče-nika, Spindler, Petrovič uradnika, Navratil v Met-linji, prof. Šuman na Dunaji, B. C. Rosbacher v Celovcu, Glaser prof. v Weidenavi, Metlinska čital-nica, Ljutomerska čitalnica, Ljubljanska čitalnica, Bovska čitalnica, Mozirska čitalnica, Goriška čital-nica, uradniki Slavije, „Slovenec“, „Sloga“, „No-vice“, Matica slovenska, Ljubljanski osmošolci, dijaki alojzniki, prof. Borštner, Sket v Celovcu, Slovenci v Innsbrucku, trg Mozirje. Res, Slovenci so se vredni skazali, da štejejo med svojimi rojaki: slavnega, velikega Slomšeka. — Zoper nedopovedlji-vo postopanje mariborskega župana Reiserja vložili so se dotični ugovori. Denarjev se je okoli 800—1000 fl. še prihranilo, njihovo porabo bo od-ločil občni zbor, kedar ga bo moč sklicati!

Iz Velenja. (Popravek.) V dopisu iz Velenja v 25 šte. „Slov. Gosp.“ je dopisnik J. T. take reči priobčil, zoper katere se mora sledeče opomniti: 1. grda laž je, da bi ondi napadeni J. S. bil kedaj z sodnijami imel kaj opraviti, 2. laž je, da bi J. S. z kom v razprtijah živel in 3. prav ku-kavno je sponašanje z „vandranjem“ in stradanjem J. S. Dostavek uredništva. Z dopisi iz Velenja itd. imamo že preveč sitnob in obžalujemo, če se je večkrat primerilo, kako so bile razne in vse poštovanja vredne osebe žaljene brez našega vedenja in tedaj tudi brez naše volje. Dotične dopisnike prav lepo prosimo, naj se ne lotijo ni-koli več nobene osebe, če ni skrajna potreba javnega karanja. Uredniku, ki tamošnjih razmer sam ne pozna, se naj vselej vse natančno poroča, sicer se ne bo noben dopis mogel več sprejeti!

Iz Ptuja. (Urbančani) so svojega novega župnika č. g. A. Kocuvana pri nastopu prav slo-vesno sprejeli. Na večih krajih so postavili lepe slavoloke z zastavami in napisi. V soboto 1. jun. pa se je vsa šolska mladež z gg. učitelji, prej-

šnjim č. g. župnikom, predstojnikom in drugimi zbrala pri Mariničevem križu. Ob prihodu pozdravi č. g. Miha Grabar novega župnika v imenu fare, predstojnik g. Marinič v imenu srenje, g. nadučitelj v imenu učencev in potem podeli krasni šopek lepih cvetlic mlada deklica. Vsi se podajo v cerkev med močnim streljanjem. Večer je strelba in godba s zvonjenjem dolgo odmevala po hribih in do-linah vesele Urbanske fare. Drugi den so deka-nijski administrator, č. g. Meško, inštalirali novega pastirja in ga v geuljivih besedah farmanom pred-stavili. Fr. Fl.

Iz Ljubna. (Obesil) se je eden glavnih lju-benskih tržkih potepuhov in ničvrednežev. Na binkoštni pondeljek je bil brez vsakega vzroka pri belem dnevu na potu nekega pridnega kmečkega sina z krajcem tako po glavi udaril, da se je takoj omamljen na tla zgrudil in še le drugi den k zavesti prišel. Strah pred žandarji ga je gnal v gošo na Ter, kjer je hudobnež svojemu grešnemu življenju na žalosten način konec storil. Pokopan je bil v rečički fari. Bodi dobrim in hudobnim v svarjenje, kam človek pride, ako na Boga in cerkvo nič ne porajta!

Iz Vrha pri Slov. Gradcu. (Kravji tat naj-den.) Meseca maja je posestniku Paulu Žuku nekdo iz hleva ukradel kravo in jo po noči od-gnal, da se ni vedelo, kam za njo obrniti? Ravno mesec dni poznej izgine posestniku Hovniku krava iz hleva na enak način. Vse se naznani žandarjem v Slov. Gradcu. Kmalu drugi den se poda žandar Franc Goričan v Šoštanj, kder reč naznani tamoš-njemu žandarju Jožefu Blažinecu; ta se hitro spomni na neko sumljivo hišo ter se precej poda v Paško faro na Visoki vrh k posestniku Matevžu Hojniku v hlev, kder je ta ravno molzel 2 ukradeni kravi, ki ste bile res lastnina gori omenjenih posestnikov. Ta sta najdeni kravi 7. jun. veselo guala domu. Kolar in tat Matevž Hojnik pa je moral pred sod-nijo iti. Za urno in spretno pomoč izreka pridnima žandarjema javno zahvalo Janez Ovčnjak župan.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Nemški listi pisarijo o nekeje „konfederaciji“ (zvezi) podunavskih držav pod avstrijsko-ogerskim pokroviteljstvom: t. j. nove države: Srbija, Bolgarija, Rumunija, Hercegovina in Bosnija bi se naj z Avstrijo zvezale tako, kakor je Bavarsko, Württemberg itd. zvezano z prusko-nemškim cesarstvom. To bi res čudne pa menda tudi nevarne namere bile. Prvič je težko verjeti, da bodo omenjene dežele hotle same rade stopiti pod vedno večji magjarski upliv v Avstriji; drugič sedež cesarstva bi se premeknil v Budapešt in tretjič Bismark bi brščas tirjal Česko, Šlezijo, Moravko itd. da se z Nemčijo zveže. To bi bil začetek od konca Avstrije; le gospodstva željni

Magjari marajo in gorijo za take Bismarkove namere. Kajti ravno Bismark in jegovi listi jih najbolj priporočajo. — Ogerski državni zbor je tudi sprejel vse postavbe za novo nagodbo in tako je na 10 let po 2letnem trganju in kreganju vendar enkrat dognana. Sedaj se zopet govori, da bodo naši nemški-liberalni ministri vendarle odstopili, vsaj baron Lasser. Ali zamena posameznih ministrov nam ne pomaga nič, vsa sistema se mora spremeniti. Minister Stremajer je dijakom na gimnazijah in realkah poskušnje zrelosti (mature) znatno polajšal, izpit iz verozakona pa odpravil. — Jako nam neugodne kupčijske nagodbe z Nemčijo in Italijo se nemorejo sedaj z boljšimi zameniti in ostanejo stare še veljavne do novega leta. — Na Českem so zasledili nekaj socialističnih in drugih tajnih društev in zarot; par ljudi so že zaprli. Na Tirolskem je bil grof Schafgotsche od porotnikov, skoro samih mestjanov iz Botzena, na 3 mesece v ječo obsojen, ker je pri nekem pol. shodu govoril zoper „freimaurerske“ šole; grof se je pritožil zoper razsodbo. V Zagrebu pa so porotniki nekrivega spoznali judovskega urednika Agramer-Presse, ki je bil tožen, da je tajil Boga in neumerjočnost duše in tiste za „trapeže“ imel, ki še na ove resnice verjejo. — V Ljubljani so v mestnem zastopu imeli hudo prasko; nemška večina je sklenila pri slovenskih otrocih v ljudskih šolah ukazati v nemškem jeziku podučevati in z otroci le nemški govoriti, slovenska menjšina se je krepko temu posilnemu ponemčevanju ustavljala in ko nič ni pomagalo, zbornico zapustila. — Perzijski šah pride 5. jul. iz Pariza na Dunaj. — Svitli cesar se bodo meseca avgusta mudili na Českem, kder se bodo sešli z nemškim cesarjem, če se ta res pride v Toplice zdravit. — O tem, kako in kam se vojaki pod orožje sklicujejo, le malo poizvemo in še tega objaviti ne moremo!

Vnanje države. Sv. oče Leon XIII. so vendar pretečeni teden nekoliko zboleli, enkrat so tako omedleli, da so bili precej dolgo brez zavesti; hvala Bogu, sedaj jim je zopet bolje. V Rimu, in tudi drugod po Italijanskem, bile so nove srenjske volitve; katoličani so tu pa tam zmagali zoper liberalce, ali opraviti nič ne morejo, ker niso složni in mnogo za volitve ne marajo: zapravljivi liberalci se bodo torej še dalje v srenjskih zastopih šopirili na škodo davkeplačilec. — Španjska mlada kraljica je umrla, ker se njej je kri v prsih razlila. — Francozi obhajajo 30. julija narodno svečanost zavolj sijajne svoje svetne razstave v Parizu; tudi se Nemcem rogajo, da je med temi začel socializem strašno divjati, celó zoper kraljevsko rodbino. No, Francozi se pač nimajo zakaj rogati, ker jim samim ogenj socializma pod nogami tle, Francoska je sama po freimaurerjih in socialistih strašno razjedena in razdevana. — Angleži so se bržčas z Rusi pogodili, ker ne upijajo več toliko po vojski zoper Rusijo, kakor pred enim

mesencem. — Prestolni princ in sedaj namestnik nemškega cesarja je pri nastopu nove službe izrekkel, da se bode trdno držal dosedanje politike svojega očeta in jegovih prednikov. To se pa reče, da bodo nemški katoličani še dalje trpeli surovo preganjanje. Znamenito je tudi to, da je ta princ ministra Falka, glavnega „kulturoborca“ nalašč pridržal, čeravno ga je obstreljeni Viljelm hotel nagnati. Cesarju se le po malem vračajo moči, toda smrtna nevarnost je premagana. Po celi Nemčiji šumi in hrumi silna volilna borba: liberalci, katoličani, konservativci (lutovski) in socialisti se borijo močno med seboj. — Ruski car namerava priti v Berolin nemškega cesarja obiskovat.

Turške homatije. Nekaj časa bilo je misliti, da se bo iz kongresa v Berolinu rodila svetovna vojska. Vendar sedaj zopet bolj po miru diši. Rusi so namreč Angležem pritrdili, da se osnuje dvojna Bolgarija; severna Bolgarija, skoro popolnem neodvisna od Turkov, in južna Bolgarija od Strume do Tundže na južni strani od Balkana; ta bi dobila kristijanskega kneza, vendar podložnega turškemu sultanu, Varna, Šumla in Sofija prišle bi pod severno Bolgarijo. Grkom slabo kaže; če dobijo Kandijo, zamorejo zadovoljni biti. Turki se močno kujajo in še niso v nič privolili, zastran Bosne in Hercegovine pa še se ni razgovarjalo veliko. Priprava na boj se povsod nadaljuje. Angleški vojaki, ki so se iz Indije pripelali v Malto, vedno tožijo o zimi, čeravno je tako vroče, da gorkomer kaže po 20° R. No., v vojski zoper Ruse v Bolgariji bi ti indijski junaki vsi zmrznili.

Za poduk in kratek čas.

Bosna.

I. Če je kedaj nesreča, kakor mora, tlačila pametno ter edino opravičeno politiko avstrijskega staroslavnega cesarstva, tako moramo priznati, da se je to godilo zadnja leta. Sosedna Turčija bila nam je od nekdanj najstrahovitnejša neprijateljica. Groza obhaja človeka, ako le nekoliko pomisli, kaj so naši predstari od teh divjakov pretrpeli. Najslavnije strani avstrijske zgodovine so popisane z poročili o junaških bojih zoper Turka. Na milijone tlačenih kristijanov je od Avstrije pričakovalo odrešenja in osvobojenja izpod jarma mohamedanskih zverin. Ali kaj se je zgodilo? Blizu 100 let bo skoro preteklo, odkar so avstrijski politikarji začeli sumljivo gledati na uboge turške kristijane, vedno bolj so se sprijaznovali z turškim sultanom, lani so po svojih listih in celó v delegacijah povdarjali potrebo obstanka Turčije v dosedanjih mejah. Prav ogenj v strehi pa je bil, ko je ruski car Avstriji ponudil, naj ta vzame sosedno Bosno in Hercegovino. Vse kar spada v Avstriji magjarske in nemško-ustavoverne stranki, je na glas upijalo: „pustite Bosno, ne taknite se

Hercegovine, ne skrunite svetih pravic, ne žalite mednarodnih razmer, ki priznavajo turškemu sultanu lastninsko pravo do omenjenih dežel, pustite Turkom revno Bosno, privoščite mu izstradano Hercegovino, ne tirjajte, da bi Avstrija ti dve deželi vzela in si tako le samo Bog vedi še koliko stroškov, nadlog in zadreg nakopala; dobička bi nobenega ne imela. Slovanov imamo že itak toliko, da jih komaj k steni tiščimo; kaj bo, če še teh bosenskih in hercegovinskih klatežev pridobimo? Vrh tega, kaj hočemo početi z ubogo deželo? Denarjev bodemo zapravili, da bo grdo, dobička pa nobenega ne bodemo imeli.“ Tako blebetajo naši nemški in magjarski politikarji ter jasnej resnici v oči bijejo. Resnica namreč je, da bi Bosna in Hercegovina združena z Dalmacijo, Slavonijo, Hrvatsko, oziroma z Slovenijo, bila nepremagljiva obramba in zaslonba Avstriji. Resnica je, da Bosna ni uboga, ampak le nesrečna dežela, ki bo, enkrat rešena turških roparjev, hitro si opomogla, okreplila in obogatila. Zemlja je namreč neizmerno lepa in rodovitna. To nam potrjujejo celo nemški potniki, če jih slovanožrečne muhe ne motijo. Eden takih pametnih Nemcev piše o Bosni prilično sledeče: „Bosna z Hercegovino in Novopazarskim okrajem stoji izobraženej Evropi najbliže. Dežela je polna raznih zakladov, ima rodovitno zemljo, živine, lesa, rudnin, vodá, čudovitno lepih krajev tako, da jej bo težko najti enako krasnih. Toda vse je tako zapuščeno in zanemarejeno, da se potniku dozdeva, kakor da bi potoval v pustinjah znotranje Azije. Tudi so Evropejci o tej tako bližnji in prekrasni deželi tako slabo podučeni, da jo, zlasti naši trgovci, obrtniki in fabrikanti, vse premalo poznajo. Na blizu 1130 milijah živi samo 1,200,000 ljudi, t. j. komaj 1000 na 1 milji ali na 4 ure dolgem in 4 ure širokem kosu. Pri nas jih živi na 1 milji po 2000—4000. Poljedelstvo je še vse, kakor je menda nekdanj bilo pred vesoljnim potopom; malo zemlje se obdeluje; goste šume in zapleteno grmovje pokriva večji del bosenskih poljan. Grčav kos drevesa se vzame ter ž njim zemlja nekoliko razrova; temu pravijo: orati. Pravega lesenega še menje pa železnega pluga ne poznajo; namesto mlatičev in cepov so jim konji in konjska kopita. Zmlačena slama se pušča pod milim nebom. Turški grajščak (beg) ne dela nič, podložni kristijanski kmet (raja) pa le toliko seje, kolikor mu je za skrajno potrebo in za davek grajščakom dosti. Toda zemlja je rodovitna in se redno pušča vsako drugo leto za praho. Raste pa pšenica, rž, ječmen, oves, najbolje stori kuruza. Vina ne pridelujejo, čeravno bi za vinorejstvo bilo prekrasnih leg. Po apninskem svetu nahaja se mnogo vinike, katera bujno raste. Murbina drevesa bi brez dvombe tudi storila. Duhana ali tobaka pridelujejo le za lastne potrebe, ki je pa kaj izvrsten. Sadje v Bosni je tudi lepo, čeravno sadunosnih dreves nihče ne izreja in ne snaži, kakor pri nas. Bosno pokrivajo veliki gozdi,

v katerih še nikoli ni zapela nobena sekira. Turška država si prisvaja lastništvo. Največje bogastvo prebivalcem so: goveja živina, ovce, koze, redkeje tudi svinje. Paše so zares lepe in živinoreja bi se mogla kmalu povzdigniti; tudi se nahaja okoli Mostara precej izvrstno govejo pleme; goveda so velika in težka. Lov je popolnem prost, vsak lahko gre na lov in si nastreli, česar si hoče in more. Po gozdih in šumah mrgoli divjih svinj, jelenov, srn, zajcev, in lisic, po planinah tudi medvedov, volkov in risov ali ostrovidov, potoki so polni rib in rakov, planinske vode imajo mnogo lepih in dobrih postrv. (Dalje prihodnjich.)

Smešničar. 26. Dober vzrok. K nekemu kmetu pride se človek v srednjih letih za blapca ponujat. „Kako vas bom vzela,“ pravi kmet, „če vas prav nič ne poznam!“ — „Ravno zato sem se prišel ponujat,“ odgovori prvi, „kdor me pozná, bi me tako ne vzela.“ Brencelj.

Razne stvari.

(Slov. Gospodar ima zavolj Seidla) sodnijsko razpravo pred porotniki v Celju v sredo 10. julija. Porotniki so tisti, ki so bili v 24. šte. „Slov. Gosp.“ objavljeni, le prof. Merwart, Wilhelm Langer in Griessmayer izostanejo; dr. Feldbacher pa odpadne, ker je Seidlovo tožbo sestavil in vložil. Seidla baje zagovarja izvrstni advokat Neumayr v Gradeu. „Slov. Gosp.“ pa še nima nobenega gotovega!

(Telegram „Slov. Gospodarju“): 16letna gospodična Marija Tribnikova je 24. jun. dunajski konservatorij z najboljšim uspehom dovršila ter pri javnem konkurzu priborila prvo zlato svetinjo.

(Za dijaško semenišče) so darovali č. gg. Jakob Pečnik kaplan 20 fl., Jan. Aleks. Simonič kaplan 50 fl., Franc Škorjanc kaplan 10 fl., Matija Sternad župnik 25 fl., Janez Bohanec kaplan 10 fl., Ljubenski farmani 10 fl. 80 kr. Mica Kovač v Ljubnem 1 fl. 20 kr. in sreberno dvajsetico, Franc Rath čez 200 knjig.

(Dopis iz Ljubna) v 21 šte. „Slov. Gosp.“ nam ni poslal č. g. Ivan Bohanec, kar poprošeni tukaj potrdimo.

(Razpisane so srenje) Lahovec in Koračič tako, da pridejo Peršetince k Koračiču, Lahovec ostane srenja za se.

(Dva adjunkta), ki sta se letos na god sv. Jožefa pri Celju ostudno obnašala, bila sta kaznovana in zgubila svojo službo.

(Konfiscirani) bili so eden den, namreč 15. jun. listi Grazer-Volksblatt (zavolj volitev v Belgiji). Tagespost, Steirer Sepl, in v Celoveu „Besednik“ zavolj neke pesmi o Boštijanu.

(Gostov) v Slatini bilo je letos do 25. jun. 316, Dobrni pa 227.

(Kako strelovode poskušati) ali so še dobri ali ne, je posebno orodje (elektro-magnetično) izumil in napravil g. Pirh, ključar v Mariboru.

(Zlati križec) za zasluge prejel je g. Mih. Červ, nadučitelj v Gornjem gradu.

(Dražbe III) 3. jul. Jan. Grobelšek v Šmarji; 4. jul. Matija Kacijan 225 fl. 5. jul. dr. Jug v Ročici 5810 fl. Jož. Zelenko v Zupetincih 5215 fl. 8. jul. Jož. Lovec v Prenušu 13115 fl. 10. jul. Martin Satler v Jurovcih 2725 fl. Marija Cvetko v Bojsnem 385 fl. 11. jul. Franc Satler v Čagoni 4409 fl. Tomaž Kurnik pri sv. Benediktu 4300 fl.

Lističi opravištva in uredništva. G. Fejnik Tomaž: vprašajte na domači pošti, zakaj že listi v soboto ne dobite, kajti mi vse liste odpošljemo v četrtek zvečer. — g. J. D. v P. za štiri mesece, to je do 19. septembra; do konca še pošljete 90 kr. — G. A. z smradljivim Matekovičem nečemo nič opravlja imeti, pišite nam o čem drugem! G. Dav. Fostnik in dopis iz Koroškega prihodnjic!

Loterijske številke:

V Gradcu 22. junija 1878: 29, 12, 82, 1, 19.
Na Dunaju " " 1, 30, 45, 2, 15.
Prihodnje srečkanje: 6. julija 1878.

Nov sejm

bo 2. julija, t. j. na den obiskovanje Device Marije, na Polensaku v ptujskem okraju.

Martin Cizerl

krčmar in oskrbnik sejma.

Služba organista in mežnarja

se išče. Ponudbe franco na poste restante M. Nr. 101 Celje.

V Žavcu se daje kovačnica v najem,

katera je z vsem potrebnim orodjem preskrbljena in na dva ognja dela. Kovačnica je v najboljšem stanu in na prav lepem prostoru. Posebno dobro bi shajal kovač, ki se zraven tudi na živinozdravstvo razumi, ker v celem takajšnjem kraju nobenega takega ni. Ponudbe, če mogoče rekomandirane, sprejme

Helena Kočevar

2—2

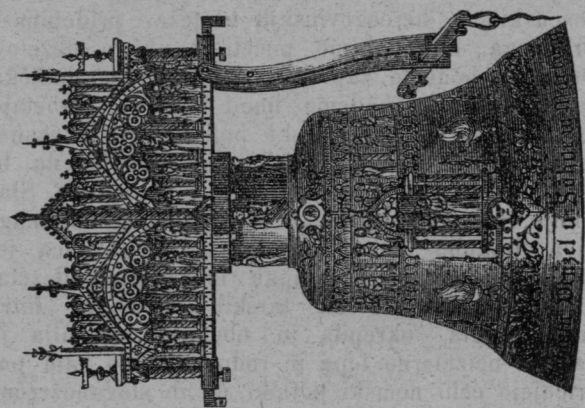
Žavec (Sachsenfeld)

LIVARNA,
Badgasse Nr. 9
blizo sl. cerkve.

Številnih priznanj
za zlite zvonove
je priredjenih za
ogled.

zvonarna in livarna
g. Janeza Dencel-na in sinov
v MARIBORU

zliava posebno izvrstne zvonove iz najcenejše zvonovine v vsakej velikosti s iz nova izumljenimi **pregibnimi kronami** (ki se naj ne jemljejo za navadne debele, lite tečaje) na vsakojaki glas, katerega koli kdo želi, bodi v popolnih, vbranih akordih ali kot spolnilo že obstoječih starih zvonil z jasnimi in čistim glasom pod poroštvom; zvonove, ki se s starim nebi vjemali, vzememo zopet nazaj. Zvonilno spravo priskrbimo iz razne robe, kakoršno pač kdo želi: iz kovanega, iz litega železa ali iz besemerskega jekla in iz hrastovega lesa in sicer po novem načinu z blazinicami na perotih takó, da se zelo lahko zvonil in v zvoniku nič ne treše.

Ilustrirane obrazce dopošljemo, kdor jih želi, brezplačno po pošti! 12—14

9—12

Daniel Rakuš

trgovec z železjem

v graški ulici — v Celju — Grazergasse

Železo

priporoča

za težke vozove, kočije, za križe, igle zaponke (šliese) itd. ter zamore vsled jako ugodnega nakupa oddajati po

močno znižani ceni.

Tudi ima v zalogi razno ključarsko blago za stavbe na primer: okenske in dverinske okove, ključence itd. vsega je mnogo na izbiro in dobiti po najnižji ceni.

Bogata izbira kuhinjskega orodja in sprave.